

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 15. maj 2018

Sag 124/2017

(2. afdeling)

Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab

(advokat Georg Lett)

mod

Forbrugerombudsmanden

og

Forbrugerombudsmanden som mandatar for A

(advokat Jacob Pinborg for begge)

I tidligere instans er afsagt dom af SØ- og Handelsretten den 31. maj 2017.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Lene Pagter Kristensen, Vibeke Rønne, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen, Lars Apostoli og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

Appellanten, Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab, har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært at A skal anerkende, at hendes eventuelle krav på yderligere bonus vedrørende dækning for tab af erhvervsevne er forældet, for så vidt kravet angår ydelser forfaldet før den 19. juni 2011, eller subsidiært fra et andet tidspunkt. Danica har mere subsidiært påstået stadfæstelse.

De indstævnte, Forbrugerombudsmanden og Forbrugerombudsmanden som mandatar for A, har påstået stadfæstelse. De indstævnte har endvidere nedlagt påstand om, at Danica skal betale sagsomkostninger for SØ- og Handelsretten med 250.000 kr., subsidiært et mindre beløb, dog ikke under det af SØ- og Handelsretten fastsatte.

Anbringender

Danica har anført navnlig, at selskabet efter henvendelse fra forsikringsmæglerselskabet Mercer A/S, som forestod udbud af X A/S' firmapensionsordning, udarbejdede et oplæg til firmapensionsordning. Oplægget indeholdt et bindende tilbud, hvor prisen på dækning ved tab af erhvervsevne var fastsat ud fra en grundlagsrente på 2,5 %. Efter forhandlinger med Mercer om de nærmere vilkår for firmapensionsordningen blev der den 18. juli 2001 indgået en firmapensionsaftale mellem Danica og X. En medarbejder fra Mercer orienterede A om indholdet af firmapensionsaftalen, som A valgte at tiltræde. Danica modtog As tilmeldingsblanket den 20. juli 2001, hvorved hun erklærede, at forsikringen blev etableret efter gældende overenskomst mellem hendes arbejdsgiver og Danica, og at hun var gjort bekendt med bestemmelserne i denne overenskomst. Danica oplyste ved brev af 9. august 2001, at A var dækket af forsikringen som ønsket. I overensstemmelse med firmapensionsaftalens § 12 trådte dækningen i kraft ved Danicas modtagelse den 20. juli 2001 af As anmodning om optagelse i firmapensionsordningen. På dette tidspunkt var aftalevilkårene således fastlagt.

Det er ikke anført i firmapensionsaftalen, hvad der er beregningsgrundlaget for dækning for erhvervsevnetab. Det skyldes, at disse forhold var fastlagt i det tilbud, som Danica afgav i sit oplæg. I tilbuddet var grundlagsrenten for beregning af præmien for erhvervsevnetabsforsikringen angivet til 2,5 %. Dette blev accepteret af X og er derfor en del af firmapensionsaftalen. Alternativet ville være at hævde, at der slet ikke var aftalt noget om disse forhold, hvilket ikke giver mening. Som forklaret af Thomas Falck var der også andre forhold, der ikke blev angivet i firmapensionsaftalen. Hvis der, som hævdede af Forbrugerombudsmanden, skulle være indgået en aftale om et 1,5 %-rentegrundlag, måtte dette være positivt hjemlet i firmapensionsaftalen. Ved fortolkning af firmapensionsaftalen er parternes fælles vilje og forståelse et vigtigt element. Det kan således lægges til grund, at firmapensionsaftalen, som det fremgår af oplægget, bygger på en forudsætning om en grundlagsrente på 2,5 %, hvilket også er forklaret af Thomas Falck og Bo Søndergaard.

Den dækningsoversigt, der blev sendt til A den 23. august 2001, indeholder ikke nogen fejlinformation. Det er anført i meddelelsen, at "præmien fastsættes [...] på grundlag af [...] den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer." Den var på det

tidspunkt 1,5 %. I næste afsnit er anført, at ”som det fremgår af forsikringsbetingelserne, er den præmie, som opkræves, forsikringens tarifpræmie fratrukket bonus.” Det fremgår således, at der er forskel på den fastsatte og den opkrævede præmie. I forsikringsbetingelserne er tarifpræmie defineret som den pris, som et forsikringsselskab i henhold til beregningsgrundlaget tager for en forsikring. Tarifpræmien svarer således til den maksimale grundlagsrente for livsforsikringer, dvs. 1,5 %. Fratrækkes bonus bliver grundlaget 2,5 %. Det udsagn i dækningsoversigt og forsikringsbetingelser, som Forbrugerombudsmanden støtter sig til, er således ikke forkert.

Selv hvis det måtte blive lagt til grund, at udsagnet er udtryk for en fejl, fører det ikke til et andet resultat. Dækningsoversigten er via Mercer sendt til A den 23. august 2001. På dette tidspunkt var aftalevilkårene som nævnt fastlagt. Dækningsoversigten har således ikke karakter af et aftaledokument, men er alene en dækningsmeddelelse. Dækningsoversigten får ikke en anden status, fordi selskabet har fravalgt at udstede en police. En eventuel fejlskrift skal derfor ikke vurderes efter aftalelovens bestemmelser om fejlskrift, men efter retspraksis om fejl i dækningsmeddelelser. Dækningsoversigten er et ensidigt dokument, der bekræfter indholdet af en allerede indgået aftale. Den kan ikke tilsidesætte en modstående forudgående aftale, men kan efter omstændighederne skabe berettigede forventninger, som modtageren kan påberåbe sig. Det omtvistede udsagn vedrørende grundlagsrenten i dækningsoversigt og forsikringsbetingelser angår præmieberegning. Efter udsagnet måtte A i givet fald have fået en forventning om en højere præmie end den, hun betalte. Dette følger af, at jo lavere grundlagsrenten er, jo højere bliver præmien for erhvervsevnetabsforsikringen. Det krav, som A har fremsat, angår manglende tilskrivning af bonus. Det kan ikke antages, at en oplysning om præmieberegning fører til en forventning om en bestemt bonus, hvis dækningen kommer under udbetaling. Der var intet oplyst om bonus eller bonusregulativ, og A fik ikke udleveret bonusregulativet og det dertil hørende tekniske bilag. Kun i det tekniske bilag kan man se, at der er en sammenhæng mellem grundlagsrenten og bonus for aktuelle dækninger. Selv hvis A havde haft adgang til bonusregulativet og det tekniske bilag, ville det ikke føre til et andet resultat. A har forklaret, at hun ikke var opmærksom på disse forhold, da hun modtog dækningsoversigten. Det var først, da hun ca. 10 år senere efter udlevering af bonusregulativet fik bistand af en aktuar, at hun påberåbte sig sammenhængen mellem grundlagsrenten for præmie og bonusberegning. Muligheden for at se denne sammenhæng forudsætter aktuarmæssig indsigt. Der foreligger således ikke skuffede forventninger hos A på grund af udsagnet i dæk-

ningsoversigt og forsikringsbetingelser om præmiefastsættelse på grundlag af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer. Tager man i betragtning, at A var repræsenteret af Mercer, bliver det uden videre klart, at det ville være blevet opklaret, at grundlagsrenten var aftalt til 2,5 %, hvis spørgsmålet var kommet op.

Hvis dækningsoversigten måtte blive anset som et aftaledokument, skal det tages i betragtning, at A var repræsenteret af Mercer, som hun modtog dækningsoversigten fra. Mercer måtte som professionel indse, hvordan omtalen af den maksimale grundlagsrente i dækningsoversigten skulle forstås, alternativt at der forelå fejlskrift, jf. aftalelovens § 32.

Hvis Højesteret måtte komme til, at A har krav på yderligere udbetalinger til dækning af hendes erhvervsevnetab, er der indtrådt forældelse. Dette skyldes, at den anden indbringelse for Ankenævnet for Forsikring ikke har afbrudt forældelse, fordi det reelt er det samme, A klagede over. Det er ikke afgørende, om ankenævnet har brugt den ene eller den anden begrundelse for at afvise den anden klage.

Forbrugerombudsmandens påstand om, at Danica har tilsidesat god skik for finansielle virksomheder, jf. lov om finansiel virksomhed § 43, er baseret på, at der med A er indgået en aftale om en grundlagsrente på 1,5 %, og at Danica har forvaltet aftalen i strid hermed. Danica har derfor ikke handlet i strid med god skik, hvis der ikke er indgået en aftale med A om en grundlagsrente på 1,5 %. Sø- og Handelsrettens fortolkning, hvorefter det er i strid med god skik at være uenig med kunden om indholdet af en aftale, hvis det efterfølgende viser sig, at kunden får ret, kan næppe rummes inden for ordene i § 43, stk. 1, om ”redelig forretningsskik og god praksis.” En tilsidesættelse af god skik må forudsætte et dadelværdigt forhold i form af enten forsæt eller et element af ond tro. Hvis Danica begår en fejl i god tro og retter den, kan det ikke udgøre en overtrædelse af god skik. Handlingen eller undladelsen må være bevidst, og det dadelværdige må kunne erkendes på tidspunktet, hvor man foretager handlingen eller undladelsen. Der er ikke omstændigheder ved aftalens indgåelse eller efterfølgende forhold, der gør aftalen urimelig. A har ikke nogen skuffede forventninger. Det må antages, at A ville have foretrukket den lave præmie baseret på 2,5 %-grundlagsrente, hvis Mercer havde rejst spørgsmålet ved aftalens indgåelse. Et ønske om et rentegrundlag på 1,5 %, når forsikringen bliver aktuel, forekommer opportunistisk. Det vil reelt give A den bedste af alle verdener i form af højere opsparing (ved 2,5 % i grundlagsrente), hvis hun forblev rask eller blev rask

igen, og i form af en højere bonus (ved 1,5 % i grundlagsrente), hvis hun blev syg. Danica har ikke udvist urimelig adfærd. Ved vurderingen af, om god skik er overtrådt, bør A identificeres med Mercer, der optrådte som hendes repræsentant. Ved etablering af mæglerbetjent firmapension må Danica ikke rådgive, da denne opgave varetages af Mercer.

Forbrugerombudsmanden har anført navnlig, at der er indgået en individuel forsikringsaftale mellem Danica og A om anvendelse af den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer. Denne aftale er Danica bundet af. Såvel af den første dækningsoversigt, der blev sendt til A, som af de efterfølgende to dækningsoversigter fremgår i relation til dækning ved tab af erhvervsevne, at ”præmien fastsættes for et år ad gangen på grundlag af [...] den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer.” Tilsvarende fremgår af Danicas almindelige forsikringsbetingelser, hvortil der henvises i dækningsoversigterne. Eftersom A alene har modtaget dækningsoversigter og ikke pensionstilsagn, må dækningsoversigterne anses for at fungere som erstatning for pensionstilsagnene og dermed være bindende. Danica har konsekvent over for A angivet, at Finanstilsynets maksimale grundlagsrente blev fulgt, og der er ikke taget relevante forbehold, ligesom der ikke foreligger uklarheder, som kan komme A til skade.

Aftalen med A afviger ikke fra firmapensionsaftalen mellem Danica og X. Af firmapensionsaftalens § 5 fremgår, at dækning ved tab af erhvervsevne etableres ”med solidarisk prisfastsættelse som gruppeforsikring ved tab af arbejdsevne.” Udtrykket solidarisk prisfastsættelse er imidlertid ikke fastlagt. Af firmapensionsaftalens § 11 fremgår endvidere, at ”pensionsordninger tildeles bonus i henhold til Danica Pensions til enhver tid gældende bonusregulativ.” I henhold til det tekniske bilag til bonusregulativet beregnes bonus på baggrund af ”grundlagsrenten”. Udtrykket må anses for at referere til den i den dagældende bekendtgørelse nr. 433 af 7. juni 1999 om grundlagsrente for livsforsikringsvirksomhed § 2, stk. 3, fastsatte grundlagsrente på 1,5 % efter fradrag af det garanterede omkostnings- og sikkerhedstillæg på 0,5 %. Det følger således af firmapensionsaftalen, at der skal beregnes en grundlagsrente på 1,5 % af bonusbeløb på erhvervsevnetabsdækning. Den omstændighed, at der af Danicas oplæg til firmapensionsordning for X fremgår noget andet, kan ikke føre til et andet resultat. Der er alene tale om et oplæg, og oplægget er ikke gengivet i firmapensionsaftalen, ligesom der i øvrigt ikke i firmapensionsaftalen er henvist dertil. Det følger af almindelige aftaleretlige principper, at parterne er bundet af den endelige aftale, men ikke af tilbud,

oplæg mv., der ikke inkorporeres i aftalen. En fortolkning af aftalen i overensstemmelse med oplægget må kræve, at aftalen kan fortolkes som indeholdende oplægget. Den omstændighed, at Danica ved korrespondance med Mercer har anført, at nogle konkrete omkostninger, som ikke er relevante for denne sag, ikke kom til at fremgå af selve firmapensionsaftalen, kan ikke føre til et andet resultat.

Hvis det måtte blive lagt til grund, at oplægget skal anses for en del af firmapensionsaftalen, kan dette ikke ændre på den klare ordlyd af den individuelle forsikringsaftale, som Danica har indgået med A. Danica har givet et bindende løfte til A om en grundlagsrente på 1,5 % knyttet til skadesforsikringsdelen, og dette er Danica forpligtet til at opfylde. Alene i tvivlstilfælde kan der lægges vægt på den bagvedliggende regulering i firmapensionsaftalen. I det foreliggende tilfælde er der ikke tvivl om forståelsen af det meddelte tilsagn, og der kan derfor ikke lægges vægt på firmapensionsaftalen. Den omstændighed, at der i tilmeldingsblanketten er henvist til firmapensionsaftalen, kan ikke føre til et andet resultat, idet det ikke fremgår, at firmapensionsaftalen har forrang frem for dækningsoversigterne, forsikringsbetingelserne eller bonusregulativet. Tværtimod er der i firmapensionsaftalens § 11 henvist til bonusregulativet, der indeholder vilkår om anvendelse af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer.

Det kan ikke tillægges betydning, om en kunde i Danica normalt vil have tilstrækkelig forsikringsretlig indsigt til at vide, hvilken betydning det har for erhvervsevnetabsdækningen, om der ved præmieberegningen bliver anvendt Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer eller en anden grundlagsrente, samt at der er sammenhæng mellem præmie og bonus.

Lægges Danicas forudsætning om en aftalt grundlagsrente på 2,5 % til grund, må der være tale om fejlskrift, når det i dækningsoversigterne med ikrafttrædelse den 1. juli 2001, den 1. januar 2003 og den 1. juli 2003 er anført, at den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente ville blive anvendt ved præmiefastsættelse. Det har Danica, som nu hævder, at der ikke er tale om fejlskrift, erkendt under et møde hos Forbrugerombudsmanden den 23. april 2015. I mødet deltog bl.a. Danicas vicedirektør Ole Krogh Petersen og chefaktuar Bo Søndergaard. Bo Søndergaards forklaring for SØ- og Handelsretten om, at dækningsoversigterne kan læses således, at der med rette er anvendt en grundlagsrente på 2,5 %, har ikke støtte i ordly-

den af dækningsoversigterne. Uanset om der er tale om en fejlskrift, ændrer dette ikke på, at Danica er forpligtet til at anvende Finanstilsynets maksimale grundlagsrente, da A ikke indså eller burde have indset, at der forelå en fejltagelse, jf. aftalelovens § 32, stk. 1.

Hvis ordlyden af dækningsoversigten mv. måtte blive betragtet som uklar, må Danica, der ensidigt har fastsat vilkårene, som koncipist bære risikoen herfor, jf. herved også aftalelovens § 38 b. Det kan ikke føre til et andet resultat, at Mercer angiveligt var bekendt med, at Danica anvendte en anden grundlagsrente, og at Mercer var antaget af X ved udbuddet af forsikringsordningen. Mercer havde samtidig en aftale med Danica og modtog et betydeligt provisionsbeløb fra Danica.

As krav på yderligere udbetalinger vedrørende erhvervsevnetab er ikke forældet. As anden klage af 11. januar 2013 til Ankenævnet for Forsikring blev indgivet, inden der indtrådte forældelse. Nævnet traf efter realitetsvurdering af sagen den 14. august 2013 afgørelse om at afstå fra at afgøre den indbragte sag. Der er ikke tale om, at det var åbenbart, at den anden klage ikke kunne føre til en realitetsafgørelse. Den anden klage til ankenævnet har derfor været fristafbrydende, og forældelsen indtrådte dermed tidligst 1 år efter nævnets afgørelse, dvs. den 14. august 2014, jf. forældelseslovens § 20, stk. 1, jf. § 16 eller § 21, stk. 3. Forud for forældelsesfristens udløb den 14. august 2014 blev der indgået en suspensionsaftale. Der er som følge heraf ikke indtrådt forældelse af As krav.

Danica har overtrådt reglerne om redelig forretningsskik og god praksis, jf. lov om finansiel virksomhed § 43, stk. 1 (tidligere markedsføringslovens § 1), ved at have anvendt en anden rente ved beregning af erhvervsevnetabsdækning til A end oplyst over for hende. Finansielle virksomheder er forpligtet til at tilrettelægge deres virksomhed således, at kunden gives mulighed for at træffe sit valg på et velinformeret grundlag. Dette er ikke sket i den foreliggende sag. Danica har i modstrid med aftalen med A i perioden fra juni 2002 og frem ikke udbetalt erhvervsevnetabsdækning baseret på den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer, og Danica burde, som fastslået af Sø- og Handelsretten, af egen drift have korrigeret præmieopkrævningen og de foretagne udbetalinger til A i overensstemmelse med aftalen mellem Danica og hende. Danica Pension har som følge heraf ikke handlet redeligt og loyalt over for A som kunde.

Supplerende sagsfremstilling

Forbrugerombudsmanden og Danica holdt møde den 23. april 2015. I mødet deltog for Danica vicedirektør Ole Krogh Petersen, ansvarshavende aktuar Bo Søndergaard, sagsbehandler Anders Westergaard og advokat Georg Lett. Fra Forbrugerombudsmanden deltog forbrugerombudsmand Christina Toftegaard Nielsen, chefkonsulent Anette Creve-Fræmohs og specialkonsulent Mai Robrahn Hansen samt advokat Thorbjørn Sofsrud og advokat Hanne Mathine Møller Jensen, Kammeradvokaten. Af referat fra mødet fremgår bl.a.:

”Dagsorden

1. Danica beskriver As pensionsordning – herunder forskellen på pensionsdelen og skadesforsikringsdelen.
2. Danica redegør for hjemlen til at anvende en grundlagsrente på 2,5 % ved beregning af løbende udbetaling for erhvervsevnetab.
3. Danica redegør for den økonomiske konsekvens af at anvende en grundlagsrente på 1,5 % ved beregning af løbende udbetaling for erhvervsevnetab.

Ad. dagsordenens pkt. 1:

Danica oplyste, at der var tale om en firmapensionsaftale baseret på en aftale indgået mellem klagerens arbejdsgiver (X A/S) og Danica Pension via en pensionsmægler.

Danica oplyste endvidere følgende:

Mens livsforsikringsdelen (=pensionsdelen) i ordningen er detaljeret reguleret i lovgivningen, gør det modsatte sig gældende for skadeforsikringsdelen (hvor erhvervsevnetabsdækningen indgår). Her er selskabet ikke bundet af regler om en maksimal grundlagsrente, og selskabet skal ikke indberette bonusregulativet til Finanstilsynet. Det er således alene aftalen mellem arbejdsgiveren og Danica, der regulerer skadeforsikringsdelen på ordningen.

Beregningen af bonus på skadeforsikringsdelen kan ifølge bonusregulativet ændres af selskabet, og selskabet kan også beslutte helt at afskaffe bonus. Indholdet i bonusregulativet fastsættes ud fra konkurrencen med andre selskaber på markedet.

Selvom aftalen også sikrer, at Danica frit kan ændre præmien på ordningen hvert år, sørger markedskræfterne for, at ændringerne ikke er helt urimelige, idet arbejdsgiveren i modsat fald kan opsigte aftalen eller ønske at genforhandle aftalen.

Alle Danicas aftaler er uanset tegningstidspunktet indgået med en forudsætning om, at grundlagsrenten på den kollektive skadeforsikringsdel (klagers produkt) er 2,5 %. Det er altså ikke kun aftalen med X A/S, som indeholder en grundlagsrente på 2,5 % på de kollektive skadeforsikringsprodukter.

Danica oplyste, at grundlagsrenten for ordningens livsforsikringsdel i juli 2001 (hvor dækningsoversigten blev udsendt til klageren) var på 1,5 %.

Ad. dagsordenens pkt. 2:

Danica oplyste, at prognosen bagerst i klagerens dækningsoversigt fra sommeren 2001 – hvor det fremgår, at grundlagsrenten er 1,5 % – alene vedrører pensionsdelen (=livsforsikringsdelen).

Grundlagsrenten på 2,5 % vedrørende skadesforsikringsdelen fremgik kun af oplægget (=tilbuddet), som blev sendt til mægleren. Oplægget er ifølge Danica en del af overenskomsten med X A/S. Af oplægget fremgik, at præmien blev beregnet i et G82-3 %-grundlag, hvilket svarede til en grundlagsrente på 2,5 %.

Danica erkendte derfor, at det er en fejl, at der på side 2 i klagerens dækningsoversigt fra sommeren 2001 står, at præmien på skadesforsikringsdelen fastsættes bl.a. på baggrund af den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer. Danica oplyste, at der er tale om en generel fejl i alle dækningsoversigter udsendt i perioden fra 2000 til 2003, idet den maksimale grundlagsrente for livsforsikring i 1999 blev nedsat fra 2,5% til 1,5%, hvilket ved en fejl ikke blev konsekvensrettet i dækningsoversigterne før i 2003, således at der ikke længere under skadesforsikringsdelen blev henvist til grundlagsrenten fastsat af Finanstilsynet. Danica kunne ikke oplyse, hvor mange kunder, der har modtaget sådanne dækningsoversigter, eller hvor mange af disse kunder, der er i samme situation (erhvervsevnetab) som A. Da der er anvendt mægler, talte det ifølge Danica for, at X A/S er en relativt stor virksomhed – måske med omkring 100 ansatte.

Danica mener dog ikke, at fejlen på side 2 i dækningsoversigten i 2001 kan have skabt nogen berettiget forventning hos klageren om bonus ved udbetaling af en evt. erhvervsevnetabsydelse. I den forbindelse kom Danica med to argumenter:

1.) En normal kunde vil ikke have en tilstrækkelig forsikringsretlig indsigt til at vide, hvilken betydning det har for skadesdækningen, om der ved præmieberegningen bliver anvendt den af Finanstilsynet fastsatte grundlagsrente for livsforsikringer eller et G82-3%-grundlag. En normal kunde vil heller ikke vide, hvilken sammenhæng der er mellem præmie og bonus.

2.) Endvidere kunne klageren i 2001 efter Danicas opfattelse ikke regne med at få bonus af en vis størrelse - eller overhovedet at få bonus - fordi Danica ifølge bonusregulativet helt kunne afskaffe bonus.

Ifølge Danica er forventningen hos de forsikrede på tidspunktet for modtagelsen af første dækningsoversigt normalt, at man ikke bliver syg. Derfor vil de forsikrede helst have en ordning, der giver den størst mulige pensionsopsparing, hvor så lidt af præmien som muligt går til betaling til skadesdelen. Dette resultat opnås, når grundlagsrenten på skadesdelen sættes til 2,5 % i stedet for 1,5 %. - Først når den forsikrede bliver syg, ændres forsikredes ønsker. Her vil den forsikrede ønske at få udbetalt en højere løbende skadesydelse, hvilket opnås med udbetaling af bonus. Chancen for at få bonus er større, hvis grundlagsrenten på skadesdelen er 1,5 % i stedet for 2,5 %.

Reglerne for bonusberegningen fastsættes af Danica, og de forsikrede får ikke udleveret bonusregulativet for skadesforsikringsdelen.

Ad. dagsordenens pkt. 3:

Danica oplyste, at forskellen på en grundlagsrente på 1,5 % og 2,5 % er, at præmien ved en rente på 2,5 % bliver billigere, og pensionsopsparingen større. Det skyldes, at der ved en rente på 2,5 % forudsættes et større afkast, og der skal således bruges færre penge (en lavere præmie på ordningen) på at dække udgifterne til skadesforsikringsdelen. Dermed kan en større del af præmien gå til pensionsopsparingsdelen. X A/S er i øvrigt som arbejdsgiver interesseret i at få en så lav præmie på den kollektive ordning som muligt. Det er de forsikrede også, fordi de jo normalt forudsætter, at de ikke bliver syge.

Sætter man grundlagsrenten ned fra 2,5 % til 1,5 %, stiger præmien med ca. 1 procentpoint. Er præmien fx på ca. 5.000 kr., vil den med en rente på 1,5 % blive ca. 10 % dyrere = ca. 500 kr. Det betyder, at pensionsopsparingen i alt ville blive ca. 5.000 til 6.000 kr. mindre ved en grundlagsrente på 1,5 %. - Måske vil pensionsopsparingen i alt blive ca. 10.000 kr. lavere beregnet frem til As pensionering i 2020.

Med en grundlagsrente på 2,5 % blev bonussen - og dermed de udbetalte skadesydelse - imidlertid lavere end ved en grundlagsrente på 1,5 %, forudsat at kontorenten var på mere end 1,5 %, fordi bonussen beregnes på grundlag af den til enhver tid gældende kontorente fratrukket grundlagsrenten. Er grundlagsrenten 1,5 %, er der mindre at trække fra i kontorenten, og derved er der større chance for at få bonus, og bonussen bliver større.

Den af Danica fremsendte beregning viser differencen i erhvervsevnetabsdækningen ved anvendelse af en grundlagsrente på 1,5 % i stedet for 2,5 %. Danica gennemgik beregningen. Tallet nederst til højre viser ifølge Danica, at A ville have fået godt 215.000 kr. mere udbetalt i erhvervsevnetabsydelse frem til den 1. januar 2015 ved en grundlagsrente på 1,5 %.

Siden den 1. januar 2013 har kontorenten været ca. 1,5 %. Derfor er der i beregningsoversigten udleveret af Danica kun beregnet ganske lidt bonus i perioden fra den 1. januar 2013 og frem til den 1. januar 2015.”

Forsikring og Pensions Responsumudvalgs udtalelse

Forsikring og Pensions Responsumudvalg har den 5. april 2018 besvaret en række spørgsmål således:

”Spørgsmål 1

F&P bedes beskrive, hvordan pensionsmarkedet fungerede ved indgåelse af en firmapensionsaftale, hvor firmakunden var repræsenteret af en mægler med eksklusiv mæglerfuldmagt (dvs. både undersøgelse og efterfølgende servicering), herunder proceduren for indgåelse af en firmapensionsaftale, der var sendt i udbud af en mæglerbetjent ny firmakunde for pensionselskabet.

Svar på spørgsmål 1

Typisk bliver firmapensionsaftaler i det beskrevne scenarie indgået efter dialog mellem mægleren og pensionselskabet. Virksomheden og pensionselskabet har som udgangspunkt ikke direkte kontakt.

Et aftaleforløb vil typisk have følgende hovedelementer:

1. Tilbudsrekvisition udfyldes af mægler og sendes til pensionselskabet
2. Pensionsoplæg sendes til mægler
3. Mægler fremlægger pensionsoplægget for virksomheden
4. Pensionselskabet udarbejder (hvis mægler beder om det) firmaaftale og sender denne til mægleren
5. Mægler indgår aftalen

Spørgsmål 2

Var det sædvanligt ved indgåelse af firmapensionsaftaler, der var eksklusivt mæglerbetjent, at pensionselskabet ikke måtte rådgive virksomheden eller virksomhedens ansatte vedrørende firmapensionsordningen, men alene havde kontakt med virksomheden eller virksomhedens ansatte ved skadesbehandling og lignende administration.

Svar på spørgsmål 2

Ja.

Spørgsmål 3

Var det sædvanligt ved en firmapensionsordning, der var eksklusivt mæglerbetjent, at dækningsoversigter fra pensionselskabet blev sendt til virksomhedens ansatte via mægleren.

Svar på spørgsmål 3

Ja.

Spørgsmål 4

Var det sædvanligt, at en mæglerbetjent firmapensionsordning ikke medtog alle aftalte forhold i firmapensionsaftalen, herunder det tekniske grundlag (risiko-, omkostnings- og rentesatser inkl. grundlagsrenten på tab af erhvervsevnetabsdækning), bonussatser og opkrævede priser og omkostninger.

Svar på spørgsmål 4

Ja. Typisk vil det tekniske grundlag og eventuelle andre detaljerede regelsæt være bilag eller supplement til selve firmapensionsaftalen.

Spørgsmål 5

Var det sædvanligt, at et pensionselskab ved en mæglerbetjent firmapensionsordning, der havde været i udbud via mægleren, anså sig for bundet af detailelementer i pensionselskabets tilbudsmateriale, såsom grundlagsrente for erhvervsevnetabsdækning, og administrerede aftalen i overensstemmelse hermed, selvom forholdet var uomtalt i den endelige firmapensionsaftale.

Svar på spørgsmål 5

Ja, men kun hvis de pågældende detailelementer fra tilbudsmaterialet endte med at blive en del af den endelige aftale.

Spørgsmål 6

Var det sædvanligt, at en tab af erhvervsevnedækning under udbetaling havde en variabel grundlagsrente, således forstået, at ydelsen og hensættelsen skulle genberegnes ud fra den nye gældende maksimale grundlagsrente for livsforsikring ved ændringer heri. Har F&P kendskab til ordninger af den art i markedet.

Svar på spørgsmål 6

Nej.

Spørgsmål 7

F&P bedes oplyse, om det fører til en anden besvarelse af de supplerende spørgsmål A-I, hvis det lægges til grund, at standardsamarbejdsaftale af 3. november 2000 ... finder anvendelse på samarbejdet mellem William M. Mercer og Danica Pension.

Svar på spørgsmål 7

Nej.

Supplerende spørgsmål

Nedenstående supplerende spørgsmål bedes besvaret under forudsætning af, at der mellem virksomheden og mægleren er indgået en eksklusivmæglerfuldmagt ... samt at der mellem mægleren og pensionselskabet er indgået en samarbejdsaftale om opgavefordeling mellem pensionselskabet og mægleren i overensstemmelse med mæglerensamarbejdsaftale mellem William M. Mercer og Danica Pension ... samt standardsamarbejdsaftalen af 6. marts 1991.

Spørgsmål A

F&P bedes oplyse, hvilke opgaver en mægler sædvanligvis varetager forud for og i forbindelse med indgåelse af en firmapensionsaftale mellem virksomheden og et pensionselskab, som mægleren samtidig har indgået en samarbejdsaftale med.

Svar på spørgsmål A

Spørgsmålet ses at vedrøre praksis for forsikringsmæglere, som Forsikring & Pension og deres medlemmer ikke beskæftiger sig med. Spørger kan derfor overveje at rette henvendelse til mæglerenes brancheforening i stedet. Dette gælder i øvrigt også en del af de følgende spørgsmål.

Efter pensionselskabernes erfaring består en mæglers opgaver typisk af følgende hovedelementer:

- Behovsafdækning hos virksomheden.
- Indhentning af tilbud hos pensionselskaberne
- Teknisk analyse af tilbuddene
- Udvælgelse af relevante selskaber/aftaler
- Evt. udarbejdelse og indgåelse af serviceaftaler
- Bestilling af firmaaftalerne
- Kvalitetssikring af aftalerne

Spørgsmål B

F&P bedes oplyse, hvilke opgaver en mægler sædvanligvis varetager efter indgåelse af en firmapensionsaftale mellem virksomheden og et pensionselskab, som mægleren samtidig har indgået en samarbejdsaftale med.

Svar på spørgsmål B

Mægleren vil sædvanligvis varetage indtegningssamtaler med virksomhedens ansatte og yde rådgivning om pensionsordningen. Mægleren vil herefter yde løbende servicering og orientering af virksomheden og virksomhedens ansatte. Mægleren modtager relevante indtegnings- og ændringsdokumenter fra pensionselskabet, som mægleren videregiver til virksomheden og/eller virksomhedens ansatte.

Spørgsmål C

F&P bedes oplyse, hvilke opgaver et pensionselskab sædvanligvis varetager direkte over for en virksomheds ansatte uden om mægleren, som virksomheden har indgået en samarbejdsaftale med.

Svar på spørgsmål C

Pensionselskabet vil sædvanligvis varetage skadesbehandling og udbetalinger, herunder helbredsbedømmelse og udsendelse af rykkere m.m., og udsende årlige meddelelser til virksomhedens ansatte.

Spørgsmål D

Såfremt Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskabs spørgsmål 2 besvares bekræftende, bedes F&P oplyse, om det også gør sig gældende, hvis der mellem mægleren og pensionselskabet er indgået en samarbejdsaftale, hvoraf det fremgår, at pensionselskabet i visse tilfælde har direkte kontakt til virksomhedens ansatte, samt at mægleren informerer de ansatte om mulighederne for individuel rådgivning fra pensionselskabets specialister.

Svar på spørgsmål D

I det omfang det er aftalt, vil pensionselskabet kunne have direkte kontakt til virksomhedens ansatte.

Spørgsmål E

F&P bedes oplyse, om det sædvanligvis er muligt for virksomhedens ansatte ud fra det materiale, herunder dækningsoversigter, som de ansatte modtager på pensionselskabets brevpapir, at konstatere, om materialet er sendt af pensionselskabet direkte til virksomhedens ansatte, eller om det er sendt af pensionselskabet via mægleren til virksomhedens ansatte, og i givet fald hvordan dette sædvanligvis er muligt at se.

Svar på spørgsmål E

Det kommer an på, hvordan mægleren vælger at videresende materialet. Fx om der medfølger et forsidebrev eller lignende. Hvis mægleren videresender det originale materiale uden yderligere oplysninger, kan det tænkes, at den ansatte ikke umiddelbart kan konstatere, hvem som er afsender.

Spørgsmål F

F&P bedes oplyse, hvad der sædvanligvis reguleres i en firmapensionsaftale indgået mellem et pensionsselskab og en virksomhed, herunder i relation til ydelser, som virksomhedens ansatte har ret til i forbindelse med et erhvervsevnetab, og opgørelses/fastsættelse af sådanne ydelser.

Svar på spørgsmål F

En firmapensionsaftale vil eksempelvis regulere følgende forhold (ikke udtømmende):

- aftalens parter
- aftalens ikrafttrædelse- og ophørstidspunkt
- hvilke medarbejdere der omfattes af aftalen
- aftalte pensioneringstidspunkt
- pensionsbidragets størrelse
- oplysninger om de enkelte dækninger og mulige tilvalg
- regulering af de enkelte dækninger
- skatteindberetninger
- investeringsform
- administrationsomkostninger
- krav til helbredsoplysninger ved antagelse
- hvilke forsikringsbetingelser der gælder
- hvad der gælder ved fratrædelse/orlov
- opsigelsesbestemmelser
- forhold om misligholdelse og forhold ved tvister.
- regler for erhvervsevnetab – herunder regler for opgørelse/fastsættelse af ydelser, ydelsens minimumsstørrelse, tilvalgsmuligheder, karenperiode, indeksregulering, regler for bonus samt regler for udbetaling til virksomheden hvis medarbejderen modtager løn

Spørgsmål G

F&P bedes oplyse, om det er sædvanligt, at et pensionsselskab i en dækningsoversigt, forsikringspolice, forsikringsbetingelser e.l. til virksomhedens ansatte angiver mere detaljerede vilkår for pensionsordningen end dem, der fremgår af firmapensionsaftalen indgået mellem pensionsselskabet og virksomheden. Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, bedes F&P redegøre for denne praksis.

Svar på spørgsmål G

Ja. Typisk vil dækningsoversigten og policen bl.a. også indeholde oplysninger om den enkelte medarbejders konkrete pensionsaftale. De fleste vilkår m.v. vil dog også fremgå af firmapensionsaftalen eller bilagene hertil.

Spørgsmål H

F&P bedes oplyse, om det er sædvanligt, at der sker ændringer i vilkårene for en firmapensionsaftale mellem en virksomhed og et pensionsselskab mellem tidspunktet for pensionsselskabets fremsendelse af et tilbud på en firmapensionsaftale til mægleren, der repræsenterer virksomheden, og tidspunktet for virksomhedens og pensionsselskabets indgåelse af firmapensionsaftalen.

Svar på spørgsmål H

Ja. Hvis det sker, vil det, alt andet lige, indgå i den igangværende forhandlingsproces.

Spørgsmål I

F&P bedes oplyse, om det er sædvanligt, at et pensionselskab administrerer en pensionsordning i overensstemmelse med vilkårene i pensionselskabets tilbudsmateriale på en firmapensionsaftale til virksomheden, selvom (i) vilkårene ikke fremgår af den endelige firmapensionsaftale indgået mellem pensionselskabet og virksomheden, og (ii) der fremgår andre vilkår af en dækningsoversigt, forsikringspolice, forsikringsbetingelser e.l. sendt til virksomhedens ansatte.

Svar på spørgsmål I

Ad (i) Ja. Fx hvis udbuddet (tilbudsmaterialet) er mere beskrivende eller indeholder detaljer om sædvanlig praksis, som ikke fremgår direkte af den endelige firmapensionsaftale.

Ad (ii) Nej.”

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet supplerende forklaring af Thomas Falck.

Thomas Falck har forklaret bl.a., at Danica er i besiddelse af det oplæg/tilbud, som de sendte til Mercer, ligesom Danica er i besiddelse af diverse korrespondance mellem Mercer og Danica, herunder spørgsmål fra Mercer og Danicas svar herpå. Derudover er Danica i besiddelse af mæglermandatet, dvs. det eksklusive mandat fra X til Mercer. Danica er ikke i besiddelse af yderligere materiale fra Mercer, herunder beskrivelse af den pensionsordning, som X ønskede til sine medarbejdere, og heller ikke medarbejderlister fra X.

Per Rasmussen arbejder ikke længere hos Danica. Han har haft kontakt til Per Rasmussen, men Per Rasmussen kan ikke længere huske noget om aftalen med X.

Danica har givet en rabat på 20 % på erhvervsevnetabsforsikringen. Hvis prisen havde været f.eks. 100 kr., ville prisen således efter rabat være 80 kr. Ud fra medarbejderlisterne beregner Danica en pris, hvori bl.a. grundlagsrenten på 2,5 % indgår. Når man benytter en høj grundlagsrente, bliver prisen billigere, og når man samtidig får rabat, får man populært sagt rabat to gange.

Prisen på alle de forsikringsdækninger, der indgår i en given pensionsordning, svarer til risikodækningen for alt det, der ikke er omfattet af opsparingsdelen. Det er det, der gør prisen

interessant. Den del, der ikke medgår til risikodækning, udgør medarbejderens pensionsopsparing.

Et fuldt mandat kaldes også et eksklusivt mandat. Modsætningen til et fuldt mandat er et undersøgelsesmandat, hvor mægleren kan indhente oplysninger og tilbud hos pensionselskaberne, og hvor mægleren kan forhandle med pensionselskaberne. Ved et eksklusivt mandat har mægleren også adgang til at implementere og vedligeholde forsikringen, ligesom mægleren har adgang til at servicere og betjene forsikringen overfor medarbejderne. Hvis man vil lave ændringer, kræver det typisk arbejdsgiverens accept af en opsigelse af aftalen. Et undersøgelsesmandat rækker ikke til at indgå en aftale, men alene til at undersøge.

Den normale standard kan også betegnes som indmeldelsesbetingelserne for medarbejderne. Det kan være pensionsordningens ydelsessammensætning, indbetalingerens størrelse, helbredsoplysninger, fratrædelsesbetingelser og for de kollektive dæknings vedkommende også den årlige prisberegning. Når der tales om dækning for tab af erhvervsevne, er det, der typisk nævnes i overenskomsten om den årlige prisberegning, medarbejdergruppens alder, køn, erhverv, helbred og lønsammensætning. Derudover nævnes overenskomstens parter. Når der er tale om gruppelivsforsikringer med dødsfaldsdækning opererer de typisk kun med aldersammensætningen i medarbejdergruppen.

Grundlagsrenten, der bruges til at kapitalisere en forventet risiko inden for en given årrække, er en del af grundlaget for forsikringsordningen. Man kan ikke forestille sig en ordning med dækning for tab af erhvervsevne uden et grundlag. Grundlaget er sammensat af omkostninger, risiko og grundlagsrente. Det afgørende for kunden er den pris, der er aftalt. Der er ligefrem proportionalitet mellem ydelse og pris, dvs. hvis ydelsen fordobles, fordobles prisen også. Prisen er beregnet ud fra nogle forudsætninger, som bl.a. omfatter grundlaget, risiko og omkostninger. Risikoen udgør et væsentligt element i prisberegningen. Man ser på risikoen for, hvor mange der kan forventes at blive invalide i bestemte aldersgrupper. I visse situationer nævner man omkostningerne i aftalegrundlaget, mens risikoen og grundlagsrenten er mere abstrakte, hvorfor de to parametre typisk ikke nævnes. Endvidere nævnes grundlagsrenten og risikosammensætningen typisk ikke i aftalegrundlaget, fordi de to parametre kan ændres år for år. Prisen er 1-årig og kan ændres hvert år. For eksempel har man i 2014, 2016 og 2018 hævet prisen på dækning for tab af erhvervsevne ganske betragteligt, fordi risikoen er øget. Grund-

lagsrenten er uændret. Man har ikke konkret ændret for så vidt angår renteforudsætningerne, men man kunne gøre det.

Dødsfaldsdækningen er etableret i Forenede Gruppeliv. Forenede Gruppeliv benytter sig af en grundlagsrente på 3,75 %, som stammer fra 1960. I den dækning X fik fra Forenede Gruppeliv fremgik grundlagsrenten heller ikke. Forenede Gruppeliv er et administrationselskab, som ejes af bl.a. Danica, Skandia, Nordea, SEB og Sampension, og Forenede Gruppeliv udstedte den samme aftale for alle disse selskaber.

Det er Mercer, der har til opgave at oplyse kunden om indholdet af pensionsordningen, herunder grundlagsrenten. Mercers medarbejdere kommer typisk fra forsikringsbranchen, og de har typisk den samme viden og de samme faglige kompetencer som pensionselskabernes medarbejdere. Det er som en del af Danicas samarbejdsaftale med Mercer naturligt, at Mercer har en dialog med den enkelte medarbejder hos kunden. Ud fra de fremlagte bilag formoder han, at A talte med en medarbejder fra Mercer. Det er også en del af samarbejdsaftalen mellem Danica og Mercer, at Mercer skal holde informationsmøder. Det giver ingen mening at anføre grundlaget, bl.a. fordi grundlaget kan ændres fra år til år, men mægleren ved, hvordan Danica er kommet frem til grundlaget. Mægleren skal bringe forudsætningerne for tilbuddet videre til kunden. Kunden kan herefter vurdere, om forudsætningerne er relevante. I den konkrete sag accepterede X forudsætningerne for tilbuddet. Han kan ikke huske, at der tidligere har været uoverensstemmelser mellem Danica og en forsikringstager om grundlaget.

Mercer blev betalt 12 % i provision af det første års indbetalinger plus de eventuelt aftalte stigninger i pensionsindbetalingerne. Hvis der f.eks. var en stigning på 5 %, ville Mercer have fået 12 % af de 5 % i yderligere provision. X havde ca. 400 medarbejdere. En skønnet provisionsudbetaling fra Danica til Mercer ville være på 1,5 - 2 mio. kr. Provisionen på 12 % fremgår af provisionsaftalen fra juli 2001. Hvis aftalen med X var indgået 1. juni 2001 i stedet for 1. juli 2001, ville provisionsbetalingen fra Danica til Mercer have været en anden end de 12 %. Han ved ikke, om Mercer også fik betaling fra X. Danica kendte ikke til aftalen mellem Mercer og X. De vidste blot, at der forelå en fuldmagt fra X til Mercer. På det tidspunkt kunne A ikke se, at Mercer fik provision fra Danica. Men det fremgår nu af forsikringsmæglerloven, at forsikringsmægleren har pligt til at oplyse kunden herom, såfremt mægleren modtager provision fra forsikringsselskabet. I dag aflønnes mægleren af kunden – enten den

pågældende medarbejder eller virksomheden – mens det i 2001 var pensionselskabet, der aflønnede mægleren.

Danicas brev af 23. august 2001 til Mercer kan også kaldes et følgebrev og er det brev, der ligger foran dækningsoversigten. Når man trykker på print, kommer forbrevet ud af systemet forud for dækningsoversigten. Danica sender dækningsoversigterne til mægleren straks efter, at Danica har printet oversigterne ud. Brevene er individuelle for hver enkelt forsikringstager. Det er mægleren, der skal pakke brevene og sende brevene videre til forsikringstagerne. Det fremlagte forbrev anfører et agentnummer, 07503, som er Mercers agentnummer. Af højre side af forbrevet kan man se, at Danica er pensionsleverandør, mens Mercer er betjener. Betjeneren er den, man skal henvende sig til, hvis man har spørgsmål. Han kan se, at dækningsoversigten er knyttet til forbrevet, fordi begge breve er dateret den 23. august 2001, og fordi det er det samme forsikringsnummer og løbenummer, der fremgår af begge dokumenter. OO er et løbenummer. Hvis der sker en ændring på forsikringen, får den et nyt løbenummer. OO betyder, at der er tale om den første dækningsoversigt.

Hans afdeling holder et opstartsmøde med den administrative afdeling for at sikre, at administrationen har fået den fulde forståelse af, hvad der står i overenskomsten mellem Danica og kunden. Han ved ikke, om der i denne sag blev overleveret noget særligt vedrørende grundlagsrenten. Men det er ikke nødvendigt at overlevere oplysninger vedrørende grundlagsrenten, da det som standard er indbygget i deres systemer, at det er tarifgrundlaget, der anvendes. Det er ikke noget, administrationen skal forholde sig til. De beregner den tarifmæssige pris og giver herefter rabat. Rabatten bliver tastet ind i systemet. Den enkelte forsikringstager kan ikke se på sin dækningsoversigt, at der er ydet rabat.

Da A blev syg, overgik dialogen om hendes pensionsordning og udbetaling for tab af erhvervsevne til Danica, dvs. Mercer blev ”koblet fra”. A kan godt have haft dialog med Mercer om andre ting. Grunden til, at dialogen overgår fra mægleren til pensionselskabet, er, at der er tale om fortrolige oplysninger, ligesom pensionselskabet har eksperter, der kan hjælpe den pågældende medarbejder med kontakt til f.eks. socialrådgivere og det offentlige, og disse kompetencer findes ikke nødvendigvis hos mægleren. X havde givet mægleren fuldmagt til at betjene medarbejderne. I det øjeblik en medarbejder fratræder, bortfalder fuldmagten og dermed mæglerens adgang til at betjene den nu tidligere medarbejder.

Forud for underskrivelse af en overenskomst mellem Danica og mægleren, sender Danica sine forsikringsbetingelser til mægleren. Forsikringsbetingelserne er nødvendige for, at mægleren kan vurdere et tilbud om pensionsordning for virksomhedens medarbejdere og for, at mægleren kan sammenholde de indkomne tilbud. Han er sikker på, at Mercer modtog Danicas forsikringsbetingelser for "Kollektiv forsikring ved tab af arbejdsevne". Det ser han af, at Birthe Ellevang fra Mercer i et brev til Per Rasmussen fra Danica bad om, at en bestemt passus i betingelserne for tab af erhvervsevne frafaldtes. Der er i betingelserne typisk et forbehold om, at man ikke er dækket de første 12 måneder, hvis man opholder sig i farlige områder, eller hvis man udøver farlig sport. Af et senere brev fra Danica til Birthe Ellevang fremgik det, at Danica fjernede dette forbehold. Han er derfor sikker på, at Mercer har modtaget Danicas forsikringsbetingelser. Det er Mercer, der skal videregive forsikringsbetingelserne til forsikringstagerne. Det fremgår af aftalen mellem Danica og Mercer, at Mercer skal sende aftalegrundlaget til medarbejderne. Forsikringsbetingelserne er en del af dette aftalegrundlag. Danica skulle således sende forsikringsbetingelserne til Mercer, ikke til X og medarbejderne. Han kan ikke vide, hvad Mercer gjorde i forhold til medarbejderne, men han er som følge af korrespondancen mellem Birthe Ellevang og Per Rasmussen sikker på, at Mercer modtog forsikringsbetingelserne.

Efter § 2 i samarbejdsaftalen mellem Danica og Mercer indgået i 1993 var der ingen tvivl om, at al korrespondance med kunderne skulle gå via mægleren. På et tidspunkt så mægleren endda helst, at det var mæglerens logo og ikke forsikringsselskabets logo, der fremgik af kommunikationen. Parternes samarbejdsaftale blev afløst af en ny aftale pr. 1. juli 2001. Indholdet af aftalerne er det samme, men aftalen blev i 2001 opdelt i tre dele: En samarbejdsaftale, en provisionsaftale og en aftale omkring opgavefordelingen (hvem gør hvad). Det fremgår heraf, at "Danica sørger for ... forsikringerne udstedes og dækningsoversigterne sendes til FM i det omfang, der foreligger samtykkeerklæring". Den nævnte samtykkeerklæring er det samme som mæglermandatet. Forsikringsbetingelserne er en integreret del af dækningsoversigterne. I hvert fald siden 1991 har det været fast praksis, at dækningsoversigter og forsikringsbetingelserne sendes via mægleren. Danica har sendt dækningsoversigten og forsikringsbetingelserne til mægleren, da det var det, der var aftalt. Det er mæglersamarbejdsaftalen af 1. juli 2001, der finder anvendelse på As aftale. Samarbejdsaftalen er underskrevet i august 2001, men aftalen er forhandlet med mæglervirksomhederne før den 1. juli 2001. Praksis var nøjagtig den

samme før og efter 1. juli 2001. Af brancheaftalen fra 1991 fremgår det også, at al korrespondance går via mægleren. Man kan dog godt aftale, at det ikke nødvendigvis er al korrespondance, der skal sendes via mægleren til kunden.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

As daværende arbejdsgiver X A/S indgik den 18. juli 2001 en firmapensionsaftale med Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab. Firmapensionsordningen omfattede bl.a. en kollektiv erhvervsevnetabsforsikring. A anmodede den 20. juli 2001 om at indtræde i pensionsordningen, hvilket Danica imødekom ved brev af 9. august 2001. A modtog den 23. august 2001 en dækningsoversigt og Danicas almindelige forsikringsbetingelser.

Efter at A i april 2002 havde indgivet skadesanmeldelse, modtog hun den 21. maj 2002 meddelelse fra forsikringsselskabet om, at hun havde ret til dækning for tab af erhvervsevne indtil forsikringens udløb i 2020.

A blev ca. 10 år efter sin tilmelding til firmapensionsordningen opmærksom på, at det i de første tre dækningsoversigter, hun havde modtaget, var anført, at præmiefastsættelse ville ske på basis af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer.

Sagen angår i første række, om Danica med rette har beregnet ydelserne til A efter den kollektive erhvervsevnetabsforsikring på basis af en grundlagsrente på 2,5 %, eller om hun har krav på, at ydelserne i stedet beregnes efter Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer. Anvendelse af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente, der var på 1,5 %, ville have betydet, at A ville have fået mere udbetalt i erhvervsevnetabsydelse.

I anden række er spørgsmålet, om Danica ved at have anvendt en grundlagsrente på 2,5 % har handlet i strid med redelig forretningsskik og god praksis for finansielle virksomheder.

Hvilken grundlagsrente er aftalt?

A har tilmeldt sig den pensionsordning, som blev etableret ved firmapensionsaftalen mellem X og Danica. Firmapensionsaftalen fastlægger rammen for de ansattes pensionsordning hos Danica og indeholder således de vilkår, som er fælles for alle ansatte hos X.

Det er ikke angivet i firmapensionsaftalen, hvilken grundlagsrente der skal anvendes ved præmieberegning for den kollektive erhvervsevnetabsforsikring. I det tilbud, som Danica afgav ved oplæg af 5. marts 2001 til pensionsordning hos X, er det imidlertid anført, at præmien ville blive beregnet på basis af en grundlagsrente på 2,5 %. Danicas tilbud var genstand for forhandling med Mercer A/S, som var Xs forsikringsmægler, og dette førte til ændringer vedrørende andre elementer i tilbuddet, men ikke med hensyn til grundlagsrenten. Thomas Falck og Bo Søndergaard fra Danica har forklaret, at skadesforsikringen blev tegnet på 2,5 %-grundlag, og Danica har i alle årene administreret pensionsordningen på basis af denne grundlagsrente.

På den anførte baggrund finder Højesteret, at det må anses for aftalt i firmapensionsaftalen mellem X og Danica, at den kollektive erhvervsevnetabsforsikring var baseret på en grundlagsrente på 2,5 %.

Højesteret finder, at der herefter må foreligge særlige holdepunkter herfor, hvis en anden grundlagsrente skal anses for aftalt med A.

Det forhold, at det i nogle tidligere dækningsoversigter og i Danicas almindelige forsikringsbetingelser, der i august 2001 blev sendt til A, er anført, at præmien bl.a. fastsættes på basis af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer, udgør efter Højesterets opfattelse ikke fornødent grundlag for at fravige den grundlagsrente på 2,5 %, som følger af firmapensionsaftalen, og som gennem årene har dannet basis for Danicas administration af ordningen over for alle ansatte hos X. Højesteret lægger herved vægt på, at det på baggrund af referatet af mødet den 23. april 2015 mellem Danica og Forbrugerombudsmanden må lægges til grund, at der var tale om en generel fejloplysning, herunder i dækningsoversigter udsendt i perioden fra 2000 til 2003, idet Finanstilsynet i 1999 havde nedsat den maksimale grundlagsrente for livsforsikringer fra 2,5 % til 1,5 %. Hertil kommer, at oplysningen i dækningsoversigter og forsikringsbetingelser om anvendelse af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente var af ren beregningsteknisk karakter og ikke tog særskilt sigte på As forhold.

Den påstand om regulering af As ydelser efter den kollektive erhvervsevnetabsforsikring på grundlag af Finanstilsynets maksimale grundlagsrente for livsforsikringer, som Forbrugerombudsmanden som mandatar for A har nedlagt, tages på denne baggrund ikke til følge.

Redelig forretningsskik og god praksis

Forbrugerombudsmanden har nedlagt påstand om, at Danica – ved at have anvendt en grundlagsrente på 2,5 % frem for den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente for livsforsikringer – har handlet i strid med redelig forretningsskik og god praksis, jf. § 43, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed (tidligere markedsføringslovens § 1).

Allerede som følge af det, der er anført ovenfor, tager Højesteret ikke denne påstand til følge.

Højesteret bemærker i øvrigt, at det ikke i sig selv vil indebære en overtrædelse af god skikreglerne, at en finansiel virksomhed i et tilfælde, hvor der er berettiget tvivl om forståelsen af en aftale, har fastholdt sin opfattelse.

Konklusion og sagsomkostninger

Højesteret frifinder Danica.

Under hensyn til sagens udfald, karakter og omfang skal Forbrugerombudsmanden betale sagsomkostninger for SØ- og Handelsretten og Højesteret til Danica med 407.460 kr. Heraf er 400.000 kr. til dækning af advokatudgifter og 7.460 kr. til dækning af retsafgift for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab, frifindes.

I sagsomkostninger for SØ- og Handelsretten og Højesteret skal Forbrugerombudsmanden betale 407.460 kr. til Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab.

Det idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.